

**ЗМІНИ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЦІ ПІД ВПЛИВОМ
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ І ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ**

**ИЗМЕНЕНИЯ В УКРАИНСКОЙ ЭКОНОМИКЕ ПОД ВЛИЯНИЕМ
ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ И ВОЕННОЙ АГРЕССИИ РОССИИ**

**CHANGES IN THE UKRAINIAN ECONOMY UNDER THE INFLUENCE
OF GLOBALIZATION AND MILITARY AGGRESSION OF RUSSIA**

***Анотація.** Досліджено основні тенденції розвитку вітчизняної економічної системи, вплив на неї глобалізаційних процесів і військової агресії. Визначено домінуючу роль аграрного сектора в економічному зростанні України та запропоновані напрями його реформування.*

***Аннотация.** Исследованы основные тенденции развития отечественной экономической системы, влияние на нее глобализационных процессов и военной агрессии. Определено доминирующую роль аграрного сектора в экономическом росте Украины и предложены направления его реформирования.*

***Abstract.** The main trends of the national economic system, the influence of globalization and military aggression are investigated. The dominant role of the agricultural sector in the economic growth of Ukraine is defined and areas of reform it are proposed.*

Неоголошена війна з Російською Федерацією є основним внутрішнім ризиком розвитку економіки України, що призводить до скорочення виробництва у регіоні, погіршення умов залучення зовнішнього фінансування та зростання витрат бюджету на фінансування силових відомств і відновлення зруйнованої інфраструктури. Рейтинг вітчизняної економіки значно понизився на фоні світових глобалізаційних процесів. Унаслідок цього поглиблюються існуючі диспропорції, прискорюються падіння ВВП, скорочення об'ємів промислового виробництва, виконаних будівельних робіт, зовнішньої торгівлі [1].

Падіння промислового виробництва загалом і особливо наукомістких виробництв інвестиційного спрямування веде до деградації та руйнування національної економіки, стрімкої втрати конкурентних позицій України на світових ринках. Питома вага промисловості у структурі ВВП постійно скорочується. Тривалий час зменшується роль переробної промисловості у створенні ВВП країни, що свідчить про ознаки економічного занепаду і технологічної відсталості. Це дуже помітно на тлі інших країн, особливо сусідніх, які володіють великим переробним сектором [2].

Головним чинником втрати промислового потенціалу є безумовно іноземна агресія в Україні. Країна зазнає збитків від зупинки роботи галузеутворюючих підприємств у найбільш промислово інтенсивних регіонах.

На сьогодні особливу увагу з боку агресора становить енергетична інфраструктура, оскільки її захоплення на тимчасово окупованих РФ регіонах України завдає значних економічних збитків, загрожує сталому функціонуванню системи життєзабезпечення суспільства. Так, анексуючи Крим, військові підрозділи Російської Федерації фактично отримали контроль над українськими енергетичними об'єктами, які містяться за межами адміністративних кордонів Криму [3]. Внаслідок цієї анексії в Україні не просто було захоплено об'єкти енергетики й території Криму, а через захоплення енергетичної інфраструктури фактично викрадено нафтовидобувні поля на шельфі та безпосередньо природний газ в обсязі 2 млрд м куб. щорічно [3].

В окремих районах Луганської та Донецької областей цей елемент ведення «гібридної війни» агресор використав цілеспрямованими діями через руйнування вуглевидобувних підприємств, блокувалася і руйнувалася транспортна інфраструктура. Все це призвело до проблем із постачанням уже видобутого вугілля споживачам, передусім — на теплові електростанції, що стало викликом для стабільного функціонування всієї об'єднаної енергетичної системи України [3]. Як наслідок, погіршилась і соціально-економічна ситуація не тільки у східних областях, а й загалом в Україні, включаючи найвіддаленші від воєнних дій регіони.

У нинішніх геополітичних та економічних умов драйвером економічного зростання може стати аграрний сектор з огляду на перспективи розширення експортної географії збуту продукції. Завдяки відкриттю європейського ринку для українських товарів та скасуванню ввізних мит можна очікувати зростання обсягів експорту сільськогосподарської продукції до країн Західної Європи [1].

* ЧАУС Володимир Сергійович / Владимир ЧАУС / Volodymyr CHAUS — аспірант кафедри економіки підприємства Львівського національного університету імені Івана Франка, vschaus92@ukr.net

Використовуючи досвід розвинутих країн України доцільно посилити субсидування сільського господарства. Високі доходи фермерів, холдингів, зокрема країн ЄС створюють попит на високо-технологічні засоби виробництва, а існування цін світового ринку породжує вдосконалення технологій, спрямоване на зниження витрат виробництва, так що в кінцевому результаті відбувається співставлення не цін, що визначаються витратами фермерського господарства, а цін, результуючих від витрат фермерів і витрат на субсидування агросфери.

У країнах ЄС, як і в інших високорозвинених країнах світу здійснюється політика державного регулювання аграрної сфери економіки. Ступінь її розширення, а також співвідношення між регулюванням і дерегулюванням державою аграрної сфери визначається поєднанням економічних і політичних завдань, які стоять перед державними органами країни як у даний період, так і в перспективі.

В Україні співвідношення між регулюванням і дерегулюванням агросфери змінилося на користь дерегулювання. Відбувалося це під переважним впливом політичних факторів.

Для підвищення рівня ефективності економіки АПК потік інвестицій повинен спрямовуватись у виробничі фонди, впровадження у виробництво нових техніки і технологій. Особливість цього процесу полягає в тому, що з об'єктивних причин збільшення інвестицій у фонди здійснюється у промисловості та сфері послуг, а нові техніка і технології, як результат фондового переоснащення промисловості та науки, надходять до сільського господарства. Ці процеси супроводжуються підвищенням цін на продукцію промисловості та послуги, а також зниженням цін на продукцію сільського господарства [4]. Тому без зміщення існуючих акцентів урядової інтервенції в економіку, неможливо забезпечити її зростання та підвищення ефективності АПК. Захист внутрішнього ринку від імпортової сільськогосподарської продукції здійснюється шляхом запровадження тарифів на її відповідні вітчизняні різновиди.

В умовах глобалізації і, тим паче, воєнного стану економічна безпека країни передбачає захищеність інтересів держави та інших суб'єктів господарювання. Саме захищеність тісно пов'язана з іншими складовими економічної безпеки. Від її рівня залежить інвестиційний клімат у державі. Зумовлена захищеність стабільністю грошово-кредитної, бюджетної та валютної систем залежить від багатьох показників. Найважливіші з них — розподіл державного бюджету, стійкість банківської системи, національної валюти, заборгованості, як зовнішньої, так внутрішньої.

Проте на перешкоді все ж стоїть глобальна криза, оскільки можливість втрати державних важелів посилюється. Щораз більше проявляється тенденція до передавання державних функцій регулювання, зокрема валютно-фінансової сфери, на наддержавний рівень. Крім цього, розвиток процесів глобалізації підштовхує Україну до більшої координації їхньої політики в галузі правового регулювання інформаційного простору, екології, боротьби з російським тероризмом.

Регулювання національної економіки йде паралельно з удосконаленням системи управління державою для того, щоб вона була адекватною умовам глобалізації, Вітчизняної війни. Українська економіка у відомих екстремальних умовах за підтримки країн ЄС, США все ж виживає і у нинішніх глобалізаційних світових процесах.

У збереженні державності в умовах глобальної кризи особливого значення надається процесам регіоналізації як економічному федералізму без політичного забарвлення. Йдеться про збереження раціонального використання ресурсного потенціалу регіону і вирішення на цих засадах соціально-економічних проблем населення, зменшення залежності регіонів від центру, поєднання інтересів держави і кожного регіону зокрема. Все це стосується всіх регіонів України, особливо Донеччини.

Загалом, стабільно орієнтована економіка усіх регіонів забезпечить високий рівень життя населення, мотивацію до трудової і підприємницької діяльності, умови рівноправного партнерства у світовому економічному співтоваристві, насамперед, ЄС [5].

Дослідження українських вчених у напрямі пошуку дієвих шляхів реалізації євроатлантичної інтеграції України проводяться виходячи з реальної оцінки готовності українського суспільства до розвитку в нових умовах кардинальних зрушень, зокрема переходу до європейської моделі державного управління: виконання достатньо жорстких умов щодо показників якості суспільства; приведення законодавства країни до європейських стандартів; вирішення проблем обороноздатності; мовної підготовки фахівців для роботи з країнами-членами Європейського Співтовариства та Північно-Атлантичного Альянсу.

Найкращий приклад успішного стійкого розвитку продемонстрували Естонія, Чехія, Словенія, найгірший — Україна. За таких умов найкращі реформи економіки, науки, освіти, інноваційної сфери не дадуть очікуваних результатів, оскільки ці реформи є похідними від головних — політичного визначення шляхів розвитку держави, яка повинна визначити можливі шляхи використання можливостей глобалізації і запобігання погроз від неї. Велика відповідальність лежить на поколінні, яке буде шукати місце України в умовах глобалізації після завершення переможної (надіємось) Вітчизняної війни з РФ. Воно повинно бути конкурентноздатним у знаннях, мобільності, мовному середовищі. А для цього потрібно розвивати власну систему освіти, підвищити її якість.

Література

1. Щодо тенденцій розвитку економіки України у 2014—2015 рр. Аналітична записка — Національний інститут стратегічних досліджень. — Режим доступу <http://www.niss.gov.ua/articles/1635>.
2. Шовкун І. Асоціація з ЄС диктує необхідність відродити промисловість / І. Шовкун // Дзеркало тижня. — 2015. — № 38. — Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/promyshliennost/asociaciya-z-yes-diktuye-neobhidnist-vidroditi-promislovist-.html>.
3. Горбулін В. «Гібридна війна» як ключовий інструмент російської геостратегії реваншу / В. Горбулін // Дзеркало тижня. — 2015. — № 2 (198). — Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/internal/gibridna-viyna-yak-klyuchoviy-instrument-rosiyskoyi-geostrategiyi-revanshu-.html>.
4. Міщенко Д.А. Аналіз заходів щодо підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки України / Д. А. Міщенко // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління. — 2011. — Вип. 4. — С. 133-139. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvamu_upravl_2011_4_19.pdf.
5. Купчак В. Р. Державна політика розвитку економіки регіону в системі проектного управління інвестиціями // В. Р. Купчак // Ефективна економіка. — 2013. — № 3. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4219>.

УДК 338.1+008.2

Наталія ЮДИНА *

УПРАВЛІННЯ МАЙБУТНІМ НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

УПРАВЛЕНИЕ БУДУЩИМ НА ОСНОВЕ КОНЦЕПЦИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ

THE MANAGEMENT OF THE FUTURE BASED ON THE INNOVATION DEVELOPMENT CONCEPT

Анотація. Запропоновано запровадження на підприємствах концепції інноваційного розвитку на нелокальних засадах. Нелокальність передбачає «чотирихвимерне мислення» і залучення власних ресурсів підприємства з метою створення високотехнологічної продукції.

Аннотация. Предложено внедрение на предприятиях концепции инновационного развития на нелокальных принципах. Нелокальность предполагает «четырёхмерном мышления» и привлечения собственных ресурсов предприятия с целью создания высокотехнологичной продукции.

Abstract. It was proposed the concept of innovative development of the enterprises on the non-local principles. The non-local principles involve «four-dimensional thinking», the use of own resources of the enterprise in order to create high-tech products.

Сьогодні багато наук переживають революційні перетворення, що характеризують настання нової епохи великих наукових відкриттів і має відобразитися на економічних реаліях. Руйнація фундаментальних принципів і уявлень, на яких ґрунтувалися попередні знання, примушують побачити нові знання, напрями нових досліджень чи пояснити те, що не вкладалося у межі традиційних підходів. Наприклад, явище заплутаності у квантовій механіці, яка проявляється у взаємному впливі одна на одну двох заплутаних часточок через величезну відстань, довго залишалася не поясненою з традиційних позицій фундаментальних положень [1]. Зокрема, таке явище не узгоджувалося з фундаментальним принципом локальності, який полягав у тому, що взаємний вплив можуть створювати лише ті часточки, які знаходяться поруч у просторі. Однак сучасне пояснення явища заплутаності взагалі руйнує фундаментальні поняття «простір» і «час» і пропонує вченим проводити наукові дослідження не з позиції локальності, а з позицій всесвітнього космосу. Наприклад, згідно однієї з сучасних гіпотез квантової фізики, окремі взаємопов'язані явища слід розглядати у якості відображення проекції одного й того ж самого явища, як у калейдоскопі кілька разів відображується шматочок кольорового скла. Такий підхід потребуватиме суттєвого розширення свідомості вченого та вихід за межі традиційних положень.

Подібні перетворення за аналогією мають торкнутися і непорушності фундаментальних принципів локальності в маркетингу, а саме: планування і прогнозування результатів маркетингової ді-

---

* ЮДИНА Наталія Володимирівна / Наталія ЮДИНА / Nataliya YUDINA — лауреат Премії Президента України для молодих вчених, к.е.н., ст. викл. кафедри промислового маркетингу, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», портал дистанційних курсів з маркетинг-футурології «Футуролог» (<http://futurollog.com.ua>), ORCID: 0000-0002-1730-9341, Nataliy.Yudina@meta.ua